

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH (Malaka oshirish) KURSINING

O'QUV REJASI

Malaka yo'nalishi:

Umumiy o'rta ta'lim maktablari tarix fani o'qituvchilari

(Oliy va 1-toifali o'qituvchilar)

I. O'QUV JARAYONI JADVALI

Vaqt	Kunlar																								O'quv jarayoni			
																									Jami	Nazariy	Amaliy	Yakuniy attestatsiya
Hafta	1-hafta						2-hafta						3-hafta						4-hafta						Jami	Nazariy	Amaliy	Yakuniy attestatsiya
Kun	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24				
Soat	6	6	6	6	6		6	6	6	6	6		6	6	6	6	6		6	4					100	24	70	6

II. O'QUV REJASI

T/r	O'quv fanlari, fan modullari va bloklarining nomlari	Umumiy o'quv yuklama hajmi		Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)			Soatlarning haftalar bo'yicha taqsimoti			
							1-hafta	2-hafta	3-hafta	4-hafta
		Soat	%	Jami	Nazariy	Amaliy	30	30	30	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I	Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish	20	20	20	8	12	12	8	0	0
1.1	Ta'limdagi islohotlar va sohaga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlar	8		8	2	6	8			
1.2	O'quvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishi	4		4	2	2		4		
1.3	Ta'lim nazariyalari va ularning amaliyotdagi tatbiqi	4		4	2	2	4			
1.4	Ta'limda inklyuziya va ehtiyojlarga asoslangan differentsial yondashuv	4		4	2	2		4		
II	Umumkasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish	26	26	26	8	18	6	10	10	0
2.1	Pedagogning kasbiy rivojlanishi va o'zaro hamkorlik	4		4	2	2	4			
2.2	Zamonaviy ta'lim paradigmalari	6		6	2	4	2	4		
2.3	O'quv jarayonini samarali tashkil etish	6		6		6		6		
2.4	Ta'limda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt	6		6	2	4			6	
2.5	Formativ va summativ baholash tamoyillari	4		4	2	2			4	
III	Fanni o'qitishga zamonaviy yondashuvlar	48	48	48	8	40	12	12	20	10
3.1	Tarix fanining DTS va yangi avlod darsliklarining tahlili	6		6	2	4	6			
3.2	Tarix fanini o'qitish modellari	10		10	2	8	6	4		
3.3	Tarix fanini o'qitishda innovatsion yondashuvlar	10		10	2	8		8	2	
3.4	Tarix darslarida o'quvchilarning o'quv faoliyati natijalarini baholash	6		6		6			6	
3.5	Tarix darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish	6		6		6			6	
3.6	Tarix fanida maktabdan va sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish metodikasi	6		6	2	4			6	
3.7	Tanlov moduli	4		4		4				4
IV	Yakuniy attestatsiya	6	6	6		6				6
	Hammasi	100	100	100	24	76	30	30	30	10

Izoh:

1. O'quv rejasi asosida kurs mashg'ulotlarini tashkil qilishda:
 - o'quv rejadagi modullarning nomlanishi va ularga ajratilgan soatlar miqdorini o'zgartirishga yo'l qo'yilmaydi;
 - o'quv yuklamasining umumiy hajmini saqlagan holda o'quv modullariga ajratilgan soatlarning haftalar bo'yicha taqsimotini mustaqil belgilash mumkin.

Tinglovchilar o'quv rejaning "Fanni o'qitishga zamonaviy yondashuvlar" moduli bo'yicha ilg'or pedagogik uslub va texnologiyalarni qo'llashga doir topshiriqlarni bajarishdan iborat malaka ishini (loyiha ishi, mikroders va boshqa) tayyorlaydilar.

2. Yakuniy attestatsiya kurs oxirida nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni tinglovchilar tomonidan o'zlashtirish darajasini baholashdan iborat yakuniy nazorat sinovi va malaka ishi (loyiha ishi yoki mikroders taqdimoti) himoyasi tarzida o'tkaziladi.
3. Malaka ishi tinglovchilar tomonidan mustaqil tayyorlanadi va uning himoyasini o'tkazish ajratilgan vaqtlarda amalga oshiriladi.
4. Ushbu o'quv reja malaka oshiruvchi kadrlarning quyidagi yo'nalishlari uchun amal qiladi:
 - 1) Tarix fani o'qituvchilari (oliy va 1-toifali o'qituvchilar)

O'quv reja A.Avloniy nomidagi Pedagogik mahorat milliy instituti Kengashining 2024-yil 16-dekabrdagi 8-son bayonnomasi bilan ma'qullangan va tasdiqqa tavsiya etilgan.

Pedagogik kadrlarni tayyorlash va kasbiy rivojlantirish boshqarmasi boshlig'i

M.Yuldashev

A.Avloniy nomidagi Pedagogik mahorat milliy instituti rektori

A.Ismailov

A.Avloniy nomidagi Pedagogik mahorat milliy instituti prorektori

X.Burhonxo'jaeva

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI**

**A.AVLONIY NOMIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT
MILLIY INSTITUTI**

**UMUMIY O‘RTA TA’LIM MUASSASALARI TARIX FANI
O‘QITUVCHILARI UZLUKISZ KASBIY
RIVOJLANTIRISH (malaka oshirish) KURSINING**

O‘QUV DASTURI
(oliy va 1-toifali o‘qituvchilari uchun)

Toshkent – 2024

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI**

**A.AVLONIY NOMIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT
MILLIY INSTITUTI**

**Umumiy o‘rta ta’lim muassasalari Tarix fani o‘qituvchilari uzluksiz kasbiy
ko‘nikmalarini rivojlantish (malaka oshirish) kursining o‘quv dasturi**

Tuzuvchilar:

G.Sh.Fayzullayeva, D.M.Xakimova, D.B.Urinbayeva,
D.N.Taylakova, S.S.Jumanazarov, N.M.Turapova, G.X.Tagayev,
K.R.Achilov.

Taqrizchilar:

N.N.Narziyev – Toshkent kimyo xalqaro universiteti tarix kafedrası dotsenti,
t.f.d. (PhD).

M.X.Toshbekova – A.Avloniy nomidagi PMMI Ijtimoiy va amaliy fanlar metodikasi
kafedrası v.v.b. dotsenti f.f.f.d (PhD).

Mazkur o‘quv dastur A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy
instituti Kengashining 2024-yil 16-dekabrdagi 8-son yig‘ilish bayonnomasi bilan
ma’qullangan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

KIRISH

Ushbu o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-79-son Farmoni va 2024-yil 21-iyundagi "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 231-son qarori hamda Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2024-yil 7-avgustdagi "Umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'qituvchilari uchun "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlarini bosqichma-bosqich joriy etish to'g'risida"gi 246-son buyrug'i, shuningdek, maktab ta'limi tashkilotlari pedagog va mutaxassis kadrlarini uzluksiz malakasini oshirishning ilg'or va shaffof tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini tatbiq etish, maktab ta'limi tizimida kadrlar siyosatini shakllantirishning zamonaviy tamoyillarini joriy etish bo'yicha belgilangan ustuvor vazifalar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo'lib, zamonaviy talablar asosida umumiy o'rta ta'lim maktablari pedagog xodimlarining kasbiy bilim, ko'nikma, malakalarini rivojlantirish, ularning kasbiy kompetentligini muntazam oshirishni nazarda tutadi.

Dastur mazmuni O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi davlat siyosatini amalga oshirish, umumiy o'rta ta'limni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari hamda maktab ta'limi sifatini yaxshilashda fan o'qituvchilarining pedagogik etika va muloqot madaniyati, ta'limdagi islohotlar va sohaga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlar mazmuni, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari, ta'lim-tarbiya jarayoniga o'qitishning ilg'or, innovatsion texnologiyalarini samarali joriy etishga ilmiy yondashuvi, sinfni boshqarish, ota-onalar va o'quvchilar bilan muloqot va hamkorlik qilish, inklyuziv ta'limni tashkil etish, o'quvchilar faoliyatini baholash usullari, Xalqaro baholash dasturlari talablari asosida ta'lim sifatini oshirish mexanizmlari bo'yicha tegishli yangi bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan.

O'quv modullarining mazkur dastur doirasida taqdim etilayotgan mazmuni umumiy o'rta ta'lim muassasalari pedagog kadrlarining kasbiy rivojlanishini, o'z kasbiy faoliyatiga doir zamonaviy bilim va innovatsiyalar, ilg'or xorijiy tajribalardan samarali foydalanish hamda texnologiyalarni o'quv jarayoniga keng tatbiq etish darajasini oshirish, shuningdek, umumiy o'rta ta'lim maktablari pedagog xodimlarini tayyorlash va malakasini oshirish mazmuni, sifati va ularning tayyorgarligiga qo'yiladigan umumiy malaka talablari asosida ularning uzluksiz kasbiy rivojlanishini nazarda tutadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari fan o'qituvchilarini malaka oshirish kurslarida o'qitish va ularga malaka sertifikatini berish kursining o'quv dasturi, ular egallashi zarur bo'lgan kompetensiyalar va umumiy o'rta ta'lim maktab o'qituvchilari kasb standarti bo'yicha quyidagi blok va modullar mazmunini o'z ichiga qamrab oladi:

I. Ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish

- 1.1. Ta’limdagi islohotlar va sohaga doir me’yoriy-huquqiy hujjatlar
- 1.2. O‘quvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishi
- 1.3. Ta’lim nazariyalari va ularning amaliyotdagi tatbiqi
- 1.4. Ta’limda inklyuziya va ehtiyojlarga asoslangan differensial yondashuv

II. Umumkasbiy ko‘nikmalarni rivojlantirish

- 2.1. Pedagogning kasbiy rivojlanishi va o‘zaro hamkorlik
- 2.2. Zamonaviy ta’lim paradigmalari
- 2.3. O‘quv jarayonini samarali tashkil etish
- 2.4. Ta’limda raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt
- 2.5. Formativ va summativ baholash tamoyillari

III. Fanni o‘qitishga zamonaviy yondashuvlar

- 3.1. Tarix fanining DTS va yangi avlod darsliklarining tahlili
- 3.2. Tarix fanini o‘qitish modellari
- 3.3. Tarix fanini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar
- 3.4. Tarix darslarida o‘quvchilarning o‘quv faoliyati natijalarini baholash
- 3.5. Tarix darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish
- 3.6. Tarix fanida sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil etish metodikasi
- 3.7. Tanlov moduli

IV. Yakuniy attestatsiya

Kursning maqsadi va vazifalari

Kursning maqsadi – o‘quv fani bo‘yicha ta’lim-tarbiya jarayoni samaradorligini oshirish uchun zarur bo‘ladigan kasbiy bilim, ko‘nikma va malakalarni zamonaviy yondashuvlar, malaka talablari asosida muntazam yangilash, ularning kasbiy faoliyatga doir mahorati va kompetentligini rivojlantirishdan iborat.

Kursning vazifalariga quyidagilar kiradi:

o‘qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish va metodik tayyorgarligini takomillashtirish;

ularning kasbiy rivojlanish tizimi uzluksizligini ta’minlash va o‘qitishning innovatsion g‘oyalari bilan tanishtirish;

zamonaviy yondashuvlar asosida ularning kasb mahorati va malaka saviyasining doimiy o‘sishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish;

ta’limdagi ilg‘or xorijiy tajriba asosida yangi bilim, ko‘nikma, malaka va kompetensiyalarni shakllantirish;

jamiyatda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar mazmuni va ta’lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etishning huquqiy-me’yoriy asoslarini o‘rgatish;

kasbiy faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va sun’iy intellektni qo‘llash malakalarini rivojlantirish;

ta’lim muassasalari pedagog xodimlarini malaka talablariga mos holda kasbiy bilim, ko‘nikma va malakalarini zamonaviy yondashuvlar hamda innovatsiyalar asosida uzluksiz rivojlantirish.

Kurs yakunida tinglovchilarning bilim, ko‘nikma, malaka va kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar:

tinglovchilarning bilim, ko‘nikma, malaka va kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar umumiy o‘rta ta’lim maktab o‘qituvchisining kasb standarti asosida, tegishli yo‘nalish bo‘yicha pedagog kadrlarning malakasini oshirish mazmuni, sifati va ularning tayyorgarligi hamda kompetentligiga qo‘yiladigan malaka talablari bilan belgilanadi.

Kurs hajmi

Umumiy o‘rta ta’lim muassasalari pedagog va mutaxassis xodimlari malaka oshirish o‘quv kursining hajmi **4 ta blok, 16 ta modul** va yakuniy sinovdan iborat bo‘lib, jami **100 soatni** tashkil etadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari Tarix fani o'qituvchilari uzluksiz kasbiy rivojlantirish (malaka oshirish) kursining o'quv dasturi modullarining mazmuni

T/r	O'quv fanlari, fan modullari va bloklarining nomlari	Umumiy o'quv yuklama hajmi		Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Soat	%	Jami	Nazariy	Amaliy
1	2	3	4	5	6	7
I	Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish	20	20	20	8	12
II	Umumkasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish	26	26	26	8	18
III	Fanni o'qitishga zamonaviy yondashuvlar	48	48	48	8	40
IV	Yakuniy attestatsiya	6	6			6
	Jami	100	100	94	24	70

Izoh: *“Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish” bloki hamda “Umumkasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish” bloki tarkibiga kiruvchi o'quv modullarining dasturi alohida invariant dastur sifatida tasdiqlangan.*

III. TARIX FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

3.1. “Tarix fanining DTS va yangi avlod darsliklarining tahlili” modulining o'quv rejasi

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Tarix fanidan Davlat ta'lim standartlari va ta'lim bosqichlari. Tarix fanining me'yoriy huquqiy asoslari	2	2	
2.	Tarix fani bo'yicha maktab bitiruvchilarga qo'yilgan talablar	2		2
3.	Tarix fanidan yangi avlod darsliklari bilan ishlashda interaktiv va kognitiv yondashuv	2		2
	Jami	6	2	4

3.1. “Tarix fanining DTS va yangi avlod darsliklarining tahlili” modulining o‘quv dasturi

1-mavzu. Tarix fanidan Davlat ta’lim standartlari va ta’lim bosqichlari. Tarix fanining me’yoriy huquqiy asoslari

(2 soat nazariy mashg‘uloti)

Umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida tarix fanini o‘qitishning asosiy maqsadi. Umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida tarix fanini o‘qitishning vazifalari. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Ta’lim to‘g‘risidagi Qonun. Prezident qarorlari va farmonlari. Tarix fanini o‘qitish konsepsiyasi. Xalqaro huquqiy normalar.

2-mavzu. Tarix fani bo‘yicha maktab bitiruvchilarga qo‘yilgan talablar.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Tarixiy voqelikni tushunish va uni mantiqiy izchillikda tushuntira olish kompetensiyasi. Tarixiy manba va adabiyotlar bilan ishlash kompetensiyasi.

3-mavzu. Tarix fanidan yangi avlod darsliklari bilan ishlashda interaktiv va kognitiv yondashuv.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

O‘quvchilarni faollashtiruvchi yondashuv. Kompetensiyaga asoslangan ta’lim yondashuvi. Yoshga mos yondashuv. Konstruktivistik yondashuv. Ta’limning individualizatsiyasi. Integratsiya va interdisipliner yondashuv. Vizual dizayn va o‘quvchilarga moslik. Multimedia va raqamli texnologiyalar integratsiyasi. Zamonaviy pedagogik metodlarni qo‘llash. Yangi pedagogik texnologiyalar. Yangi o‘qish metodlari va ko‘nikmalarni rivojlantirish. Baholash va natijalarni o‘lchash. Mazmunning zamonaviyligi.

3.2. “Tarix fanini o‘qitish modellari” modulining o‘quv-mavzu rejasi

T/r	O‘quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg‘ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Tarix darslarida Loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyalaridan foydalanish.	2		2
2.	Gagnening 9 bosqichli ta’lim modeli asosida tarix darslarini tashkil qilish.	2	2	
3.	Tarix darslarida 5E modelini qo‘llash.	2		2
4.	Tarix darslarini izlanishga asoslangan ta’lim asosida tashkil etish	2		2
5.	Blum taksanomiyasi texnologiyasi asosida topshiriqlar tayyorlash.	2		2
	Jami	10	2	8

3.2. “Tarix fanini o‘qitish modellari” modulining o‘quv mavzu dasturi

1-mavzu. Tarix darslarida Loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyalaridan foydalanish.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyasining mazmun mohiyati. Loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyasining o‘ziga xos xususiyatlari. Loyihalashda bilim, tushuncha va muvaffaqiyat ko‘nikmalarini shakllantirish usullaridan foydalanish. O‘quvchilarda tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilishni, hamkorlikda ishlash va o‘z-o‘zini boshqarish, muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish zarurati.

2-mavzu. Gagnening 9 bosqichli ta’lim modeli asosida tarix darslarini tashkil qilish.

(2 soat nazariy mashg‘uloti)

Gagnening 9 bosqichli ta’lim modelining mazmun mohiyati. Gagnening 9 bosqichli ta’lim modelining o‘ziga xos xususiyatlari. Qo‘llash bosqichlari. Egallangan bilim va konikmalarni rivojlantirish. E’tiborni jalb qilish (Attention). O‘quv maqsadlarini tushuntirish (Informing learners of the objectives). Oldingi bilimlarni eslatish (Stimulating recall of prior learning). Mazmunni tushuntirish (Presenting the content). O‘rganish bo‘yicha yo‘riqnoma berish (Providing learning guidance). Amaliy mashqlar orqali mustahkamlash (Eliciting performance). Fikr-mulohazalarni berish (Providing feedback). Bilimni mustahkamlash (Assessing performance). Bilimni qo‘llashni rag‘batlantirish (Enhancing retention and transfer).

3-mavzu. Tarix darslarida 5E modelini qo‘llash.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

O‘quvchilarning dars mavzusiga qiziqishini uyg‘otish va ularni faoliyatga jalb qilish. Engage (Jalb qilish). O‘quvchilarga mavzu bo‘yicha mustaqil izlanish va yangi bilimlarni kashf qilish imkonini yaratish. Explore (Tadqiq qilish). O‘quvchilarga mavzuni chuqur tushunishlariga yordam berish va o‘z topilmalarini izohlashni o‘rgatish. Explain (Tushuntirish). O‘quvchilarning o‘rganilgan bilimlarini kengaytirish va ularni boshqa mavzular bilan bog‘lash. Elaborate (Boyitish). O‘quvchilarning bilimlarini baholash va ularga o‘z fikrlarini ifoda etishga imkon yaratish. Evaluate (Baholash). O‘quvchilarni guruhdagi ishtiroki, fikr bildirishlari va tadqiqot qobiliyatlarini baholash usullari.

4- mavzu. Tarix darslarini izlanishga asoslangan ta’lim asosida tashkil etish

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Izlanishga asoslangan ta’lim (Inquiry-Based Learning) o‘quvchilarning faolligi, qiziqishi va mustaqil izlanishiga asoslangan o‘qitish metodikasi. Izlanishga asoslangan ta’lim tamoyillari (savollarni shakllantirish, mustaqil izlanish, muammoni hal qilish, tarixiy muammolarni tahlil qilish va yechim topish, fikr almashish, refleksiya). Tarix darslarida izlanishga asoslangan

ta'limning asosiy bosqichlaridan (savol berish va muammoni aniqlash, izlanish va ma'lumotlarni yig'ish, o'quvchilarning tarixiy manbalarni o'rganishi, kitoblar, maqolalar, internet resurslaridan foydalanish, tahlil qilish va natija chiqarish, muammoni hal qilish, fikr almashish va muhokama qilish, kichik guruhlarda o'z natijalarini baholash, refleksiya va natijalarni umumlashtirish) foydalanish yo'llari.

5-mavzu. Blum taksonomiyasi texnologiyasi asosida topshiriqlar tayyorlash.
(2 soat amaliy mashg'ulot)

Blum Taksonomiyasi (Bloom's Taxonomy) – bu o'quvchilarning fikrlash va o'rganish jarayonlarini tartibga solish uchun yaratilgan bilim va ko'nikmalarni tasniflash. Blum taksonomiyasi bosqichlari: bilish (knowledge), tushunish (comprehension), qo'llash (application), tahlil qilish (analysis), baholash (evaluation), yaratish (synthesis). Tarix fanidan murakkab mazulardan Blum Taksonomiyasi texnologiyasi asosida topshiriqlar tayyorlash.

3.3. “Tarix fanini o'qitishda innovatsion yondashuvlar” modulining o'quv-mavzu rejasi

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	O'quvchilarda tarixiy savodxonlikni rivojlantirish.	2	2	
2.	Tarix faniga oid metod va usullardan foydalanishning ilmiy ahamiyati.	2		2
3.	O'quvchilarda xronologik, mantiqiy fikrlash ko'nikmasini rivojlantirish.	2		2
4.	Tarix darslarida o'quvchilarda tahlil qilish va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.	2		2
5.	Tarix fanini o'qitishda, sinflar kesimida tanqidiy va kreativ fikrlash ko'nikmasini rivojlantirishning zamonaviy ahamiyati.	2		2
	Jami	10	2	8

3.3. “Tarix fanini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar” modulining o‘quv mavzu dasturi

1-mavzu. O‘quvchilarda tarixiy savodxonlikni rivojlantirish.

(2 soat nazariy mashg‘ulot)

Tarixiy tushunish (tarixiy bilim, mazmunlilik va empatiya) ko‘nikmalari. Tarixni tushunish, ahloqiy fikrlash, tarixiy manbalarni tahlil qilish, savodxonlikni rivojlantiruvchi savollar berish, tarixiy kontekstni tushunish, vizual materiallardan foydalanish, tarixiy savodxonlik, tarixiy fikrlash, qarama-qarshi fikrlarni farqlash, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, global tarixiy anglash ko‘nikmalarini rivojlantirish yo‘llari.

2-mavzu. Tarix faniga oid metod va usullardan foydalanishning ilmiy ahamiyati.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Tarixiy shaxslarning nuqtai nazarini o‘rganish, rolli o‘yinlar va simulyatsiyalar, o‘quvchilarni tarixiy voqealar yuzasidan his-tuyg‘ularini bildirishga undash, davrning ijtimoiy va madaniy sharoitlarini o‘rganish, tarixiy drama va filmlarni tahlil qilish, inson huquqlari va tarixiy jarayonlarni bog‘lash, tarixiy empatiya bo‘yicha tahliliy munozaralar, muqobil qarorlar va ularning oqibatlarini haqida o‘ylash, Virtual tarixiy tajribalar va VR texnologiyalaridan foydalanish.

3-mavzu. O‘quvchilarda xronologik, mantiqiy fikrlash ko‘nikmasini rivojlantirish.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Xronologik tushunish, o‘tmishdagi o‘zgarishlar, odamlar va hodisalarni tushunish va bilish (bilim va voqealar, odamlar va o‘tmishdagi o‘zgarishlarni tushunish), tarixiy talqinlar, tarixiy tadqiqot, tarixiy surishtiruv, tarixiy xaritalar va vaqt jadvallaridan foydalanish, Vaqt chiziqlarini tuzish, Film va videodarslardan foydalanish, “Oldin nima bolgan?” texnikasi, Muqobil tarix yaratish (tarixiy fantaziya), Amaliy tajribalar va ekspeditsiyalar, Xronologik kartochkalar va kvestlar, Vaqt oralig‘ida taqqoslash (sinxronizatsiya).

4-mavzu. Tarix darslarida o‘quvchilarda tahlil qilish va qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Tarix darslarida muammoli savollar va muhokama usullaridan foydalanish. Darslarda tarixiy hujjatlar va manbalar bilan ishlashda tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish. Tarixiy voqealarni tahlil qilish asosida mantiqiy va adolatli qarorlar qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish. O‘quvchilarga tarixiy o‘xshashliklar va parallellarni o‘rgatish usullari. Muammoli qarorlarni tahlil qilishning afzalliklari. Interaktiv muhokama va debatlar orqali o‘quvchilarda tarixiy voqealarning oqibatlarini prognoz qilish ko‘nikmalarini shakllantirish.

5-mavzu. Tarix fanini o‘qitishda, sinflar kesimida tanqidiy va kreativ fikrlash ko‘nikmasini rivojlantirishning zamonaviy ahamiyati.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Tarix fanida kritik va kreativ fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy strategiyalari. Tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirishning umumiy metodlari. Kolaborativ o‘rganish va muhokamalar. Muammoli o‘rganish (Problem-Based Learning) PBL. O‘quvchilarda tarixiy masalalar yoki voqealarga oid muammolarni hal qilish ko‘nikmasini rivojlantirish. Rol o‘ynash va simulyatsiyalar (Role Play and Simulations). Debatlar va munozaralar (Debates and Discussions). Tarixiy loyiha va tadqiqotlar (Project-Based Learning). Analitik fikrlashni rivojlantirish (Critical Analysis).

3.4 “Tarix darslarida o‘quvchilarning o‘quv faoliyati natijalarini baholash” modulining o‘quv rejasi

T/r	O‘quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg‘ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Ko‘nikmalarga asosan baholash, loyihaviy baholash.	2		2
2.	Muqobil baholash. Vizual taqdimotga asoslangan baholash.	2		2
3.	Rolli baholash, refleksiv baholash.	2		2
	Jami	6		6

3.4. “Tarix darslarida o‘quvchilarning o‘quv faoliyati natijalarini baholash” modulining o‘quv dasturi

1-mavzu. Ko‘nikmalarga asosan baholash, loyihaviy baholash.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Ko‘nikmalarga asosan baholash (tarixiy voqealarni tahlil qilish va ulardan xulosa chiqarish qobiliyatini baholash) usullari. Loyihaviy baholash usullari (Tarixiy jurnal) va baholash mezonlari (mazmun, tarixiy ishonchlilik, ijodiy yondashuv).

2-mavzu. Muqobil baholash. Vizual taqdimotga asoslangan baholash.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Tarix darslarida muqobil baholash (o‘quvchilar odatiy test yoki yozma ish emas, balki o‘z qobiliyatlarini boshqa shakllarda namoyish etish) usulidan

foydalanish. Tarix darslarida o'quvchilar podkasti (tarixiy mavzular bo'yicha podkastlarni yozish, mavzuni o'z nuqtai nazaridan tushuntirish) usulidan foydalanish. O'quvchilarni muqobil baholash mezonlari (mazmunning dolzarbligi, audio sifat, tahlil). Vizual taqdimotlar asosida baholash usullari.

3-mavzu. Rolli baholash, reflektiv baholash.

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Tarix darslarida rolli baholash (o'quvchilarning rolli o'yinlarda qatnashishi va o'z rollarini mahorat bilan bajarish, tarixiy voqealarni sahnalashtirish) usullaridan foydalanish. Reflektiv baholash (o'quvchilar o'zlari o'rgangan narsalar bo'yicha o'z-o'zini baholaydi va o'z fikrlarini yozma yoki og'zaki shaklda ifodalaydi).

3.5. “Tarix darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish” modulining o'quv-mavzu rejasi

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Ilyustrativ materiallardan foydalanish metodlari	2		2
2.	Tarixiy xaritalarni internet manbalari orqali o'rganish	2		2
3.	Tarix darslarida interaktiv taqdimotlar tayyorlash	2		2
	Jami	6		6

3.5. “Tarix darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish” modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Ilyustrativ materiallardan foydalanish metodlari.

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Chizmalar va diagrammalar yordamida ta'lim (Using Diagrams and Charts) chizma va diagrammalarni tahlil qilish. Tarixiy jarayonlar yoki tizimlarni chizmalar, diagrammalar, infografikalar yordamida tushuntirish. Tarixiy jarayonlarning strukturasini tushuntirish. Voqealar o'rtasidagi munosabatlarni diagrammalar va chizmalar yordamida tahlil qilish. Vizual o'rganish. Kritik fikrlashni rivojlantirish. Tarixiy voqea va faktlar o'rtasidagi aloqalarni tasvirlar orqali tahlil qilish. Vizual o'rganish asosida savollarga anglab javob berish ko'nikmalarini rivojlantirish. Ijodkorlikni oshirish.

2-mavzu. Tarixiy xaritalarni internet manbalari orqali o'rganish.

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Tarix darslarida interaktiv xaritalar va taqdimotlardan foydalanish. OldMapsoline.org; Google Earth.com va Ger saytlari orqali Interaktiv va

animatsiyali xaritalarni o'rgatish, tarixiy voqealarni ko'rish va ular o'rtasidagi o'zgarishlarni tushunishning afzalliklari. Tarixiy voqealar, urushlar, imperializmning tarqalishini ko'rsatuvchi interaktiv xaritalarni qo'llash usullari.

3-mavzu. Tarix darslarida interaktiv taqdimotlar tayyorlash.

(2 soat amaliy mashg'ulot)

PowerPoint, Prezi, Gamma app, yoki Canva orqali tarixiy voqealarni grafiklar, suratlar va videolar bilan boyitilgan holda tushuntirish. Slaydlarga tarixiy xaritalar yoki qiziqarli savollarni kiritish o'quvchilarning e'tiborini jalb qilish.

3.6. “Tarix fanida sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil etish metodikasi” modulining o'quv-mavzu rejasi

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil etish usullari	2		2
2.	O'quv-metodik materiallar yaratish	2	2	
3.	Tarix to'garaklarini tashkil etish, fan olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlash	2		2
	Jami	6	2	4

3.6. “Tarix fanida sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil etish metodikasi” modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil etish usullari

(2 soat amaliy mashg'ulot)

O'quvchilarning individual qobiliyatlarini rivojlantirish. Fanlarga bo'lgan qiziqishlarini oshirish. Ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirish. Jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantirish. Tarixiy mavzular bo'yicha o'quvchilarning ijodiy ishlari va tadqiqot natijalarini namoyish qilish.

2-mavzu. O'quv-metodik materiallar yaratish.

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Tarix darslarida tarqatma materiallar yaratish, testlar va savol-javoblar ishlab chiqish. Elektron darsliklar yaratish; audio, video, infografika va elektron darsliklar tayyorlash. Metodik tavsiya va metodik qollanmalar ishlab chiqish texniklarini o'rganish. Tarixiy maqolalar yozish.

3-mavzu: Tarix to'garaklarini tashkil etish, fan olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlash.
(2 soat amaliy mashg'ulot)

Fan to'garaklari va klublar faoliyatini yo'lga qo'yish. O'quvchilarda mustaqil tadqiqot olib borish ko'nikmalarini rivojlantirish. Ijtimoiy va mantiqiy tafakkurni shakllantirish. Tahliliy va ijodiy fikrlash konikmalarini rivojlantirish. Testlar, yozma ishlar va amaliy topshiriqlar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

3.7. “Tanlov o'quv modullari”

3.7.1. Tarix darslarida hamkorlikdagi ta'lim texnologiyalaridan foydalanish.

3.7.2. Tarix fanidan tayyorlangan metodik ishlanmalarni ommalashtirish ishlari hamda metod birlashma faoliyatini to'g'ri yo'lga qo'yish yo'llari

3.7. 1. “Tarix darslarida hamkorlikdagi ta'lim texnologiyalaridan foydalanish” modulining o'quv-mavzu rejasi

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Tarix darslarida muammoli vaziyatlarni hal qilishda hamkorlikdagi ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	2		2
2.	Tarix fanidan kichik guruhlarda hamkorlikda topshiriqlar bajarish	2		2
	Jami	4		4

Izoh: O'qituvchilarning ehtiyoji asosida mutaxassislik fani bo'yicha shakllantiriladi (4 soat)

3.7. 1. “Tarix darslarida hamkorlikdagi ta'lim texnologiyalaridan foydalanish” modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Tarix darslarida muammoli vaziyatlarni hal qilishda hamkorlikdagi ta'lim texnologiyalaridan foydalanish.

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Hamkorlikdagi ta'limning tarkibiy qismlari, o'zaro ijodiy va ijobiy bog'liqlik, shaxsiy javobgarlik, bir-biriga rag'batlantiruvchi ta'sir ko'rsatish, samarali muhokama. Muammoli vaziyat va hamkorlikning ahamiyati. Muammoli vaziyatni aniqlash. Muammo o'quvchilarning yoshiga va bilim darajasiga mos bo'lishi. O'quvchilarning faoliyatini nazorat qilish va ular o'rtasida samarali muloqot o'rnatish. Tarixiy muammolarni hal qilish uchun birgalikda ishlash ko'nikmalarini ishlab chiqish. O'quvchilar birgalikda ishlashi, muloqot qilishi va

o‘zaro yordam ko‘rsatishi. Muammoli vaziyatlar orqali tarixdan hayotiy saboqlar olish.

2-mavzu. Tarix fanidan kichik guruhlarda hamkorlikda topshiriqlar bajarish.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Kichik guruhlarda hamkorlikda ishlashning afzalliklari, guruh ishini samarali tashkil etish va natijani tahlil qilish. Muloqot va jamoaviy ko‘nikmalarni rivojlantirish. Hamkorlikda muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish. O‘zaro yordam va mas‘uliyatni oshirish. O‘quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish. Kichik guruhlar ishlarini baholash va tahlil qilish

3.7. 2. “Tarix fanidan tayyorlangan metodik ishlanmalarni ommalashtirish ishlari hamda metod birlashma faoliyatini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yish yo‘llari” modulining o‘quv-mavzu rejasi

T/r	O‘quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg‘ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Ilg‘or ish tajribalarni o‘rganish va tarix fanidan metodik ishlanmalarni ommalashtirishning ahamiyati	2		2
2.	Tarix fanidan metod birlashma faoliyatini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yish yo‘llari	2		2
	Jami	4		4

3.7. 2. “Tarix fanidan tayyorlangan metodik ishlanmalarni ommalashtirish ishlari hamda metod birlashma faoliyatini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yish yo‘llari” modulining o‘quv dasturi

1-mavzu. Ilg‘or ish tajribalarni o‘rganish va tarix fanidan metodik ishlanmalarni ommalashtirishning ahamiyati.

(2 soat amaliy mashg‘ulot)

Tarix fanini o‘qitishda ilg‘or pedagogik tajribalarni o‘rganish va ularni keng targ‘ib qilish. Tarix fanidan metodik ishlanmalarni ommalashtirish yo‘llari. Ilg‘or tajriba asosida dars ishlanmalari, taqdimotlar, ko‘rgazmali vositalar va o‘quv materiallarini ishlab chiqish. Ilg‘or tajribalarni o‘rganish orqali o‘qituvchilar o‘z kasbiy mahoratini rivojlantirish.

2-mavzu. Tarix fanidan metod birlashma faoliyatini to'g'ri yo'lga qo'yish yo'llari.

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Metod birlashmalar (metodik birlashmalar) o'qituvchilarni o'zaro tajriba almashishi. "Umumiy o'rta ta'lim maktabining Metodbirlashmalari to'g'risida"gi Nizomni o'rganish. Metod birlashma faoliyatini tashkil qilishning asosiy yo'nalishlari. Metod birlashma yig'ilishlarini samarali tashkil etish. Metodbirlashma rahbari va a'zolarining majburiyatlari. Metodbirlashmaning huquqlari. Metodbirlashma hujjatlari, moddiy rag'batlantirish kabi masalalar.

IV. Yakuniy attestatsiya

(6 soat amaliy mashg'ulot)

Malaka oshirish kursi tinglovchilarining kurs oxiridagi **yakuniy attestatsiyasi** malaka ishining himoyasi (dars ishlanmasi va mikrodars) va o'quv rejaga kiritilgan o'quv modullari bo'yicha chiqish test sinovlari yoki boshqa nazorat turlari - yozma ishlar, ijodiy, mustaqil ishlar orqali amalga oshirilib, vazirlik tomonidan tasdiqlanadigan "Malaka oshirish kurslarining yakuniy attestatsiyasini tashkil etish tartibi"da belgilab qo'yiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Huquqiy-me'yoriy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" PF-60-son Farmoni, - T.: 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" PF-5712-son Farmoni, - T.: 2019.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi "2022-2026-yillarda maktab ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida" PF-134-son Farmoni, - T.: 2022.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-79 son Farmoni, - T.: 2023.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-iyundagi "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-231-son qarori, - T.: 2024.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari

6. Mirziyoyev Sh.M., Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017-yil 14-yanvar // Sh.M. Mirziyoyev. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2020-yil 29-dekabrdagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi. (2020-yil 29-dekabr).

Maxsus adabiyotlar

1. Alimova D.A., Ilhomov Z.A. Tarix fani metodologiyasi. - T. 2018.
2. Begimkulov U. Sh. Pedagogik ta'limni axborotlashtirish: nazariya va amaliyot. Monografiya. – Toshkent: FAN, 2011. – 232 b.
3. Eshqobilov S. O'quv-tarbiyaviy ishlarni boshqarishda axborot tizimlaridan foydalanish. Metodik qo'llanma. – Toshkent: A. Avloniy nomidagi milliy-tadqiqot instituti, 2022. – 74 b.
4. Ergasheva M. Xalqaro baholash dasturlarida tabiiy va ilmiy savodxonlik. O'quv qo'llanma. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. – 167 b.
5. Gaffarov Y.X. "Tarix o'qitish metodikasi" -T ., "Olmaliq kitob business" nashriyoti. 2023.
6. Ismailov A., Daminov H., Karimov N., Ahmedov X., Tog'ayeva G., Qosimova Z. O'quvchilarni xalqaro tadqiqotlarga tayyorlashga mo'ljallangan

axborotnoma. 1-son. Umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'qituvchilari, soha mutaxassislari, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari o'quvchilari uchun mo'ljallangan test topshiriqlari to'plami. – Toshkent: O'qituvchi, 2020. – 145 b.

7. Ibragimov A.A. Malaka oshirish ta'limida muammoga asoslangan o'qitish texnologiyasini qo'llash. Uslubiy qo'llanma. – Samarqand.,2022.

8. Ismailov A., Axmedov X. Boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda xalqaro PIRLS dasturining ahamiyati // PIRLS xalqaro baholash dasturi: nazariya va tatbiq etish istiqbollari: xalqaro ilmiy-amaliy masofaviy konferensiya materiallari. – Toshkent, 2020. – 131–137 b.

9. Ishmuhamedov R. O'quv jarayonida interfaol uslublar va pedagogik texnologiyalarni qo'llash uslubiyati. – Toshkent: RBIMM, 2008. – 68 b.

10. Ishmuhamedov R. J, Yuldashev M. A. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Nihol, 2013. – 96 b.

11. Jumanazarov S. Ta'limda raqamli texnologiyalar. Uslubiy qo'llanma. – Toshkent: 2023. – 46 b.

12. Mavlonova R. A. Umumiy pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 528 b.

13. Musurmonova O., Ibragimov X., Jamoldinov O. Umumiy pedagogika. Darslik. I qism. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2020. – 376 b.

14. Po'latov Sh. Ta'lim menejmenti yoxud ta'lim muassasasini ilmiy-metodik boshqarish strategiyasi. – Toshkent: Yangi nashr, 2019. – 76 b.

15. Raxmatullayeva A.R., Ismatullayev F.O., Berdiyev S.R., Narziyev N.N. Tarix fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar.// O'quv-uslubiy majmua. T., 2017. 83 b.

16. Sagdiyev A., Fuzailova G., Hasanova M. Tarix o'qitish metodikasi. - T.: TDPU, 2008.

17. Sagdullayev A. Ta'lim: tarix masalasi va maktab darsliklari holati. "Ma'rifat", 2020, 5- avgust.

18. Sagdullayev A.S. O'zbekiston tarixi. Darslik, 1-kitob. - T. 2019.

19. Suyarov N. Ta'limda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish. – Toshkent. Sharq.-2020. 56-b.

20. Shlyayxer A. Jahon miqyosidagi ta'lim. XXI asr maktab tizimini qanday barpo etmoq kerak? / so'z boshi Sh.Shermatov, H.Umarova; Umumiy tahrir D.Norboeva; tarjimonlar: R.Axmatova, D.Norboeva. – Toshkent: "Zamin Nashr" nashriyoti, 2022 – 344 bet.

21. Suvanova K.R. Malaka oshirish ta'limida loyihaga asoslangan o'qitish texnologiyasini qo'llash. Uslubiy qo'llanma. – Samarqand: "Bilig-ilmiy faoliyat" nashriyoti, 2024. 60 b.

28. Tagayev G. Tarix fanidan kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari. Uslubiy qo'llanma. – Toshkent, 2022. 79 b.

29. Tilabayev S. va boshqalar. Ozbekiston tarixi (XIX asr ikkinchi yarmidan – XX asr oxirigacha). Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 10-sinf o'quvchilari uchun darslik. Yangi nashr. -Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022. - 192 b.

30. Tursunov F. Tarix ta'limida integratsiya yondashuvlari. Toshkent. Xalq ta'limi- 2017. 115-b.
31. Tolipova J. O. Pedagogik texnologiyalar – do'stona muhit yaratish omili. –Toshkent: UNICEFning O'zbekistondagi vakolatxonasi, 2005. – 128 b.
33. Xakimova D.M. Maktab o'qituvchilarining innovatsion salohiyatini rivojlantirishning pedagogik mexanizmini takomillashtirish. Monografiya. – Toshkent: "Lesson Press" nashriyoti, 2023. – 176 b.
35. Xakimova D.M. Tarix fanini o'qitishda yangi metodlardan foydalanish. O'quv metodik qo'llanma. Toshkent shahar PYMO'MM // 2024 y. // LESSON PRESS 22 b.
36. M.Xayitmetov, R.G'ulomov. "Tarix fanini o'qitish metodikasi" – Toshkent 2015. -105 b

Qo'shimcha manbalar

1. gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hukumati portali.
2. my.gov.uz – yagona interaktiv davlat xizmatlari portali.
3. lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
4. uzedu.uz – Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining rasmiy sayti.
5. infocom.uz – "Raqamli iqtisodiyot" ilmiy-elektron jurnali sayti.
6. uza.uz – O'zbekiston Milliy axborot agentligi sayti.
7. kitob.uz – Respublika bolalar kutubxonasi sayti.
8. emaktab.uz – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining raqamli ta'lim platformasi.
9. e-shahodatnoma.uz – maktabgacha va maktab ta'limi elektron shahodatnoma tizimi.
10. my.maktab.uz – umumta'lim maktablariga o'quvchilarni onlayn qabul qilish tizimi.
11. erp.maktab.uz – xalq ta'limini boshqarish tizimi.
12. onlinedu.uz – uzluksiz kasbiy ta'lim platformasi.
13. stesting.uz – xalqaro tadqiqotlarga tayyorlash sinov platformasi.
14. ziyonet.uz – axborot ta'lim portali.
15. yaklass.ru – maktab o'quvchilari uchun raqamli ta'limiy resurs, Rossiya.
16. intuit.ru – milliy ochiq universitet, Rossiya.